

ΕΤΟΣ Β'.

Ἀθῆναι, τῆ 15 Μαΐου 1899.

ΑΡΙΘ. 8.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Ὁ Ζακύνθιος ποιητὴς Στέφ. Μαρτζώκης εἶναι ἴσως πολὺ ὀλίγον γνωστὸς ἢ ὅσον ἔπρεπε. Ὅταν ὅμως ἀναλογισθῆ κανεὶς τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐργασίαν, φαντάζεται μίαν πολυτέλειαν, ἀφοῦ ἡ ποίησις ἔχει πολλάκις χαρακτηρισθῆ ὡς τοιαύτη, ἡ ὁποία, μὲ τὴν ἀλήθειαν, θὰ ἤρμοζε κάλλιον εἰς εἷα ἀπὸ τὰ πλέον πλούσια, πλέον ἀνεπτυγμένα κράτη τῆς Εὐρώπης, ἢ εἰς τὴν πτωχὴν μας Ἑλλάδα, τὴν σημερινήν.

Καὶ ἐν τούτοις περὶ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ποιητοῦ τίποτε σχεδὸν ἀκόμη δὲν ἐγράφη. Ἴσως διότι τὰ ποιήματά του εἶναι διεσκορπισμένα εἰς παντοῖα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας καὶ δὲν ἐξεδόθησαν εἰσέτι εἰς τόμον.

Ἄλλ' ἡμεῖς ἀμφιβάλλομεν ὅτι τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ αἰτία, διότι οἱ λόγοί μας δὲν κάμουν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἀλληλοθαυμαζῶνται διὰ λόγους προερχομένους ἐκ συμπαθειῶν ἀπλῶς, σχέσεων καὶ συμφερόντων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δημοσιογραφίαν οὐδὲ λόγος πρέπει νὰ γίνεταί περὶ αὐτῆς προκειμένου περὶ φιλολογικῶν ζητημάτων. Οἱ δημοσιογράφοι μας εἶναι ἴσως τὸ πολὺ πολὺ ἱκανοὶ νὰ κατορθώσουν νὰ εὐφρολογῶσι, καὶ τοῦτο μετὰ κόπου, ἐπὶ ἀκατάληπτων στίχων, ὡς εἶναι ἐκεῖνοί τῶν μαλλιαρῶν, ὄνομα τὸ ὅποιον τόσον ἀνοήτως ὑπ' αὐτῶν ἐπενοήθη.

Ὁ Στέφ. Μαρτζώκης σήμερον δύναται νὰ θεωρηθῆ, ὡς ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑπτανησιακῆς ποιήσεως μετὰ τὸν Σολωμὸν, καὶ τὸν Βαλαωρίτην, τοὺς δύο τούτους κατ' ἐξοχὴν ποιητὰς, μετὰ τὸν Κάλβον καὶ τὸν Τυπάλδον ἔστω. Καὶ γενικῶς μίαν τῶν ὀλιγίστων κορυφῶν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας.

Συγγνώμην, παρέλειψα νὰ παρατηρήσω μίαν σκιάν παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Στ. Μαρτζώκη. Εἶναι ἡ γερωντική καὶ γλυκεῖα μορφή τοῦ Γερασίμου Μαρκοῦ.

Ὁ Μαρτζώκης περιορίσθη μόνον εἰς τὴν λυρικὴν ποίησιν οὐδὲν ἄλλο γράψας, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ποίησις του αὕτη εἶναι νευρώδης, ἀβίαστος, ἀνεπιτήδευτος, φυσική. Νομίζει κανεὶς ὅτι ἡ καρδιά τοῦ ποιητοῦ εἶναι ἡραϊστεῖον, ἐκρήξεις τοῦ ὁποίου εἶναι τὰ ποιήματά του.

Σήμερον δὲν πρόκειται νὰ παρακολουθήσωμεν κατὰ πόδας τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἰδιοφυίας τοῦ ποιητοῦ καὶ νὰ προβῶμεν εἰς λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τῆς δεκαπενταετοῦς τούτου ἐργασίας. Τὰ στενὰ ὄρια τοῦ παρόντος περιοδικοῦ δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν τοῦτο καὶ τὸ πρᾶγμα ἀφ' ἑτέρου δὲν εἶναι τόσῳ εὐκόλον. Τὰς γενικὰς καὶ ὀλίγας ταύτας γραμμὰς χαράσσομεν σήμερον ἐπ' εὐκκίριᾳ τῆς τιμητικῆς ἐκδόσεως μερικῶν Σονέττων τοῦ ποιητοῦ ἐν Παρισίοις εἰς καλλιτεχνικώτατον τομίδιον μετὰ τῆς εἰκόνης αὐτοῦ ὑπὸ διακεκριμένου λογίου, τοῦ καθηγητοῦ τῆς σχολῆς τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν κ. Αἰμ. Λεγγράν. Ἡ δικαία αὐτῆ ἐκτίμησις τοῦ κ. Λεγγράν πρὸς τὸν ποιητὴν τιμᾷ αὐτὸν ὡς καὶ τὴν πτωχὴν μας φιλολογίαν.

Ὁ Στέφ. Μαρτζώκης ἔχει τὸ ἐξαιρετὸν προσὸν δι' ἓνα ἀληθῆ ποιητὴν, νὰ εἶναι πρωτότυπος, νεωτεριστής. Ἐχάραξεν ἰδίαν ὁδὸν ἐν τῇ ποίησει, διὰ τοῦτο καὶ θεωροῦμεν αὐτὸν ἀνώτερον τοῦ κ. Μαρκοῦ, ὅστις εἶναι ἀ-

ληθῶς ἀριστοτέχνης τοῦ στίχου, ἀλλὰ δύναται νὰ ἐκληφθῆ ὡς εἰς δορυφόρος τοῦ Σολωμοῦ.

Ὁ Μαρτζώκης θὰ ἀνεδεικνύετο σχολάρχης πρώτης τάξεως, ἂν δὲν ἦτο ἀδύνατον σχεδὸν εἰς τοὺς μαθητὰς του νὰ τὸν μιμηθῶσι. Διότι ἔπρεπεν ἐκεῖνοί νὰ ἔχουν τὴν βαθυτάτην τῆς τέχνης ἀντίληψιν καὶ νὰ ζυμωθῶσι μετὰ τῆς δυστυχίας ὡς ὁ διδάσκαλός των, ὅστις ἐν αὐτῇ ὡς ἄλλος Ἀνταῖος νέας ἀνελάμβανε δυνάμεις καὶ ὅστις ἐπὶ τέλους ἐμαρτύρησε καὶ ἴσταται ἀκόμη ἀκατάβλητος ὑπὲρ τῆς θείας τέχνης. Καὶ ὅπως λέγει καὶ ὁ ἴδιος.

Ἄν οἱ θεοὶ τ' Ὀλύμπου μόνο ζοῦνε
Στῆ μαγικῇ τοῦ τραγουδιοῦ ἄρμονία
Καὶ ἀφ' τὸν αἰθέρα πλεῖα δὲν κυβερνοῦνε
Τὸν ἥλιο καὶ τ' ἀδάμαστα στοιχεῖα.
Ἄν χροὶ 'ς τοὺς νεοὺς δὲν ἀντηχοῦνε,
Ἄν δὲν καπνίζη, ἢ ἀβρονη θυσία,
Ὅμως 'ς τὸν κόσμον ἀκόμη κατοικοῦνε
Τὰ πλάσματα τὰ αἰώνια τοῦ Φειδία.
Κ' ἐγὼ πολίτης κόσμου παναρχαίου,
Τ' ἀγνὸ εἶδωλό μου νὰ λατρεύω ξέρω
Καὶ νᾶμαι δοῦλος πάντοτε τ' ὠραίου.
Κι' ἂν τρέχω 'ς τὸ νεὸ σου, ἀρχαία θεά μου,
Ἐκατόμβη δὲν ἔχω νὰ προσφέρω,
Μὰ θὰ θυσιάσω ἐμπρὸς σου τὴν καρδιά μου.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι μόνον κραυγαὶ ἀληθοῦς ἄλγους καὶ ἀπελπισίας ἐξέρχονται τῶν χειλέων τοῦ ποιητοῦ. Συχνότατα διαλάμπει εἰς πλεῖστα αὐτοῦ ποιήματα ἡ γλυκεῖα ἐλπίς αἰσιωτέρου μέλλοντος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἡ πεποίθησις ἐπὶ τῶν θαυμάτων τῆς ἐπιστήμης, ὅπως εἰς τοὺς κάτωθι στίχους.

Ὁ Νέος Ἰάσων

Μὲ χίλιων κόσμων τὸ φῶς, τῆ δύναμι,
Πελώριος γίγας ὁ νέος Ἰάσωνας,
Τ' οὐρανοῦ τώρα σχίζει τὰ πλάτη
Τὸ χρυσὸ του τὸ δέρας ν' ἀρπάξη.
Λίθεραυτῆς, τρέχει τ' ἀπέραντο
Μ' ὄλη τῆ λάμψι τοῦ νοῦ 'ς τὸ μέτωπο,
Νὰ κηρύξῃ μίαν ἄσβεστη πάλη
Σὲ χιλιᾶδες ἀπόκρυφους κόσμους.
Δρόμους ἀνοίγει σ' ἐμᾶς ἀγνωρίστους
Ὅπου θ' ἀφήσῃ τ' ἄσβεστ' ἀγνῆρια του,
Καὶ θὰ ἰδοῦμε νὰ σένη μπροστά μας
Μύριους ἥλιους χλωμούς, νικημένους.
Τὰ οὐράν' ἀνοίγει νὰ τρέξουν οἱ ἄνθρωποι
Μιὰ νέα θεότη νὰ προσκυνήσουνε,
Ἄπὸ κόσμον σὲ κόσμον νὰ τρέξουν
Τὴν ἐλπὴ τῆς ἀγάπης νὰ φέρουν.
Κι' ὅταν θὰ στήσῃ γλυκός, ἀτρόμητος,
Στὸ κάθε ἀστὲρι σημάδια κατάλευκη,
Ἄχ! νὰ ζοῦσα νὰ τρέξω σιμά του
Ἐκεῖ πάνω τὰ μάτια νὰ κλείσω.

Τυφλὸς μόνον καὶ ὀλωσδιόλου ἀναίσθητος δὲν ἤθελε καταπλαγῆ πρὸ τοιαύτης ποιητικῆς ἐξάρσεως. Τὸ ἄνω ποίημα εἶναι ἀπὸ τὴν σειράν ἄλλων παρομοίων ποιημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον Στίχοι Βάρβαροι, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς τούλάχιστον θεωροῦμεν ὡς τὴν ὀριμωτέραν ἐργασίαν

του ποιητού. Μεταξύ τούτων άπαντῶ τις ποιήματα άρμονικώτατα άν και άνομοιοκατάληκτα, με χάριν και άπλότητα, διαύγειαν, και άλλα προτερήματα της μεγάλης, της αρχαίας τέχνης, όπου ή ψυχή του ποιητού παρίσταται πλήρης μεγαλείου, μακαριότητας, Όλυμπίου γαλήνης. Προς επιβεβαίωσιν των λεγομένων μας παραθέτομεν τó κάτωθι ποίημα.

Άρχαιο Ειδύλλιο

Ψιλό ψιλό πέφτει τó χιόνι όλόγυρα
Τό χόρτο άργά σκεπάζοντας
Τά χιονισμένα δέντρα, ώ "Αννα, μοιάζουσε
Με άμυγδαλιές που άνθίζουνε.
Τό μονοπάτι τώρα πλειά δε φαίνεται
Που μ' ώδηγούσε σπίτι σου
Τίποτε πλειά δε βλέπω, μα τó βημά μου
Σ' εσέ τó φέρνει ό έρωτας.
Τίποτα πλειά δε βλέπω, κι' άν τή στέγη σου
Διαμιᾶς τó χιόνι έσκέπασε,
Έπάνω εκεί γυρίζουν φτερουγίζοντας
Δυό περιστερία όλόλευκα
Σ' τήν παγερή γαλήνη τήν κατάλευκη
Άσπροντυμένη πρόβαλε,
Ω "Αννα μου γλυκειά, να ιδής τόν ήλιο
Που βγαίνει άπ' άσπρα σύγνεφα.
Κ' έγώ 'ς τήν τόση γύρω μας λευκότητα,
Κύκνος κ' έγώ κατάλευκος,
Τρέχω να ψάλλω έπάνω 'ς τήν άγκάλη σου
Τό πλειό λευκό τραγουδι μου.

Άν ό Μαρτζώκης δέν εὔρε μιμητάς άπέκτησεν όμως πολλούς θαυμαστάς έστω και έν κρυφῷ. Ένταῦθα πρέπει να σημειωθῆ πληροφορία ή οποία θα έσήμαινε πολύ διά τόν βιογράφο του ποιητού, διά να γνωρίζη οὔτος ότι ό Μαρτζώκης έν Ζακύνθω υπῆρξε τó χωνευτήριον των πλείστων, άν όχι όλων, των ποιημάτων των όπωσδήποτε αξίων λόγου κατά τās ημέρας αὐτοῦ.

Η πατρις του Φωσκόλου ή Ζάκυνθος, ή ώραία του Ίονίου νύμφη, δικαίως σήμερα δύναται να υπερηφανεύηται διά τόν νέον της τούτον ποιητήν μετά τόν Σολωμόν και τόν Κάλχον.

Η γλώσσα των ποιημάτων του Μαρτζώκη είναι όμαλή, καθαρά δημοτική, γλώσσα τήν όποιαν θα ήκολούθει μουσικός ποιητής, ως αὐτός προς έκφρασιν τρυφερών αισθημάτων και ύψηλών ιδεών. Ό ποιητής δέν διετήρησεν ιδιωματικούς γλωσσικούς της πατρίδος του, άλλ' έλαχίστους, όσους έθεώρησεν άβλαβείς, διά τούτο και ή γλώσσα αὐτοῦ έχει εθνικόν μάλλον χαρακτήρα.

Δέν δυνάμεθα ένταῦθα να παρασιωπήσωμεν τινα έν αντιθέσει προς άλλους έκ των γραφόντων μας, οι όποιοι δυστυχώς διαστρέφουν τήν δημοτικήν μας γλώσσαν, με όσην και άν φαίνεται πώς τρέφουν προς αὐτήν άγάπην. Είνε αληθές ότι απηλλάγημεν επί τέλους της νεκρᾶς και σχολαστικῆς γλώσσης των άπαρεμφάτων και ύπερσυντελικών όσφ άφορᾶ τήν ποίησιν.

Άλλά τώρα κινδυνεύομεν να πάθωμεν άκόμη χειρότερα, άφοῦ δέν κατορθώνομεν να έννοώμεν τήν λαχτάριστήν, τήν ολοζώντανην δημοτικήν μας, όπως τήν θέλουν οι άνω κύριοι, οι όποιοι εις έν ποίημα αϊφνης ζητοῦν να περικλείσουν μυρίους τοπικούς ιδιωματικούς. Και νομίζομεν ότι ή προσπάθειά των αὐτῶ όμοιάζει με τόν άφελῆ ξυλοκόπον τόν θέλοντα δι' ένός κτυπήματος να καταρπίψη τεράστιον δένδρον.

Περὶ της ποιήσεως του Στεφ. Μαρτζώκη λέγομεν ότι παρουσιάζει τοιαύτην ποικιλίαν ώστε άποβίνει άδύνατον

να θεωρήσωμεν τόν ποιητήν ως ρωμαντικόν, ως κλασικόν ή ρεαλιστ.

Ό κ. Λεγγράν έγραφεν άλλοτε προς αὐτόν «vous savez faire vibrer toutes les cordes de la lyre, vous avez à mon humble avis excellé dans tous les tons, toutes les gammes vous sont familières». Και ώμελόγει πληρέστατα τήν αλήθειαν.

Έκεινο τó όποιον πρέπει να τονίσωμεν είναι ότι ό ποιητής εισήγαγεν άπαντα σχεδόν τὰ Ίταλικά μέτρα εις τήν φιλολογίαν μας. Είναι ό μόνος ό τελειοποιήσας τó είδος των συνότων παρ' ήμιν. Και ότι ύπερ τήν πατριδα, τήν ιστορίαν, τήν επιστήμην είτε άλλο τι ό ποιητής ήρέυνησεν, έμελέτησεν και έζωγράφισεν τόν έσωτερικόν κόσμον του ανθρώπου, τὰ ισχυρά της καρδιάς πάθη, διά τούτο και ή ποίησις αὐτοῦ φέρει φιλοσοφικήν χροιάν, ένεκα της όποιας άποβαίνει ένίοτε άν όχι δυσνόητος αλλά πολύ βαθεία παρ' όλην αὐτῆς τήν διαύγειαν. Ό ποιητής οὐδόλως φαίνεται ότι παρεσύρθη από τās νέας και άλλοκότους θεωρίας του συμβολισμού. Είναι δε κυρίως άξιος θαυμασμοῦ, διότι γνωρίζει να ύποτάσῃ τήν έμπνευσιν εις τήν διάνοιαν και τούς κανόνας της τέχνης. Τά ποιήματά του είναι όλα σχεδόν συμφώνως με τó πνεῦμα της έποχῆς μας σύντομα και περιεκτικά.

Βαθῆς παρατηρητής ήθελεν αναγνωρίσει τόν ποιητήν έν τῷ ανθρώπῳ. Δέν τρέφει κόμην ό ποιητής. Δέν ένδύεται ιδιοτρόπως. Οὐδέν έξωτερικόν σημεῖον τόν διακρίνει. Άπεναντίας φαίνεται ό άπλούστερος θνητός, μετριόφρων, σεμνός, όλιγόλογος. Έχει μέτριον άνάστημα πρόσωπον μελαγχροινόν, με φυσιογνωμίαν συμπαθεστάτην. Έκεινο τó όποιον όμως κάμει αισθησιν είναι τó βαθύ του βλέμμα, οι μεγάλοι μαῦροι όφθαλμοί του, εις τούς όποιους έγκλείεται όλη εκείνη ή περιπάθεια και τρυφερότης, τήν όποιαν δύναται τις να εὔρη εις τὰ έργα αὐτοῦ. Ένταῦθα πρέπει να εξάρωμεν τó φιλοδίκαιον, τήν αγαθότητα και τήν ήθικότητα του ποιητού, όστις καθ' όλον αὐτοῦ τόν βίον μέχρι σήμερα υπῆρξεν ό ήδικημένος τόσῳ υπό της τύχης όσφ και υπό των ανθρώπων.

Και τώρα καθ' ήν στιγμὴν εὐγενές τέκνον της Έπτανήσου διευθύνει τās τύχας του Έλληνισμού, άς μη λησμονήσῃ ν' άνταμείψῃ τόν συμπατριώτην του οὐχι παρασημοφορῶν τὰ πονεμένα εκείνα στήθη, αλλά παραχωρῶν και εις αὐτόν δημοσίαν τινά θέσιν. Εις τούς πολιτικούς της Έπτανήσου αντιπροσώπους δέν είναι άνάγκη να συστήσωμεν τόν ποιητήν, τιμῶντα όσον όλίγοι τó Έλληνικόν όνομα, αλλά μόνον συνιστῶμεν τόν άνθρωπον, ό όποιος άναξιοπαθεῖ.

Χριστός Βαρλέντης

Η ΑΜΑΡΤΙΑ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ

Τό σπιτάκι της Δέσπως ήταν ένα από τὰ πιό ώμορφα σπιτία μέσα στο χωριό της. Ένα μικρό περιβόλι ξεπλώνετο μπροστά στην πόρτα του και άπ' τó πίσω μέρος του είχε τó ψηλό, τó έλοστρόγγυλό του άλωνακι.

Και ήταν εκεί στο άλωνακι του τὰ ζηλευτά βράδυα του καλοκαιριού που έμαζεύουνταν ή Δέσπω με τούς δικούς της να καμαρώσουν τ' όλάργυρο φεγγάρι, να ξεκουράσουν τó κορμί τους ξεπλώνοντάς το στο άπαλό χορτάρι, να νοιώσουν να διαπερνᾶ τὰ σωθικά τους τó δροσδόλο άγέρι με τή μυρωδιά

πούχυνε γύρω τó χαμόμηλο και τó φλουσκούνι και ν' ακούσουν δίπλα τους πάνω άπ' τὰ δέντρα και τούς φράχτες, μέσα στη σιγαλιά της νύχτας τó γλυκύτατο ξελαρύγγισμα τ' άηδονιού.

Μά, άπ' όλα τὰ βράδυα του καλοκαιριού ή Δέσπω θυμάται τώρα με ξεχωριστή λαχτάρα τó βράδυ εκείνο που πρωτοείδε τó Δήμο, πουρθε να της πῆ με άπόφασι, πώς τήν αγαπάει και τήνε θέλει για γυναϊκά του και δέν εντράπη ό ίδιος να τó πῆ και στο γέρο της πατέρα. Και ό γερο-Μάρκος σαν τάκουσε, καθώς ενώριζε τó Δήμο, όλόχαρος έσήκωσε τὰ χέρια και τούς εύλόγησε κι' άπ' τήν καρδιά του τούς εύχῆθηκε.

Άρραβωνιασμένη εκεί στ' άλωνι κρυφομίλαγε με τόν καλόν της. Έκει στ' άλωνι ό Δήμος με τήν ώμορφοιά τῆ Δέσπω άκουγαν της χρυσές συμβουλές του Γερο-Μάρκου κ' εκεί στ' άλωνι ένα μερόνυχτο έχόρευαν τὰ παλληκάρια του χωριού μ' όλαις της ώμορφης κοπέλες σαν γίνονταν οι γάμοι τους.

Ω, τί γλυκειά και ήσυχη ζωή που περναε ό γερο-Μάρκος στο μικρό του τó χωριό!

Ήταν ογδόντα χρόνων άνθρωπος κ' ήταν σιλήχι, παλληκάρι άκόμα.

Κάθε χειμώνα πήγαινε στ' άμπέλια του για κλάδεμα με τήν σόστρα στο πλευρό του γεμάτη από κρασί και κάθε άράδα τ' άμπελιού που κλάδευε καθότανε στον τράφο να ξεκουραστῆ και του φερνε τήν σόστρα έν άπ' τὰ κορίτσια του να πῆ λιγάκι.

Κάθε χεινόπωρο σαν απόβρεχε πήγαινε με τó ζευγάρι του να όργώσῃ τὰ χωράφια του και δίπλα του έσκαβαν τὰ κορίτσια του, στίς πλαγιές όπου δέν έπιανε τ' άλέτρι κ' εχάιρουνταν τόν κόσμο γύρω που εδούλευε κ' έβλεπε της αξίνες πουλάμπαν στον ήλιο και τὰ ρουθούνια των βωδιών ν' άχνίζουν και τó μικρό μουσκάρι, που καθισμένο καρτέραγε τόν ήλιο να χαρῆ.

Και κάθε καλοκαίρι άργοπατώντας γύριζε άπ' τó βουρκολιό πίσω άπ' τὰ ξανθά του βώδια, ακούγοντας τῆ φλογέρα του βοσκου και βλέποντας σιμά του τó πιό μικρό κορίτσι του πεταχτό με μιá ψιλή βέργα στα χέρια της τὰ βώδια που σαλάγασε στο δρόμο τους.

Πόσες φορές στο φτωχικό σπιτάκι του δε ξήγαγε τὰ όνειράτα των κοριτσιών του, καθώς και τὰ δικά του;

Μιά νύχτα όμως έσωσε και ό γερο-Μάρκος έπεσε σ' έναν ύπνο βαθύ κι' αξύπνητο και τ' όνειρό του πιά κανεις δέν έμαθε.

***

Δίπλα στ' ώμορφο σπιτάκι της Δέσπως δυό μικρά χαριτωμένα παιδάκια, που δείχνουν χωρίς ντροπή γυμνά τὰ πόδια τους ίσα με τὰ γχοφιά, ντυμένα με ένα πουκαμισάκι μόνο, γεμάτα ζωή κυλιούνται παίζοντας στο χορταριασμένο άλωνι με χίλια ξεφωνήματα. Για μιá στιγμή παύουν τó παιγνίδι τους να χαροῦν δυό καμαρωτούς κοκχόρους παρέκει που

παλεύουν και τώρα πολεμοῦν κι' αὐτὰ ν' αναποδογυρίσουν τήν ξύλινη ποτιστήρα τους κοντά στ' αὐλάκι, τήν ποτιστήρα που στα στερνά του τήν είχε σκάψει ό παπούς τους πάνω σ' ένα κορμό έλάτου.

Έκεινα παίζουν και γελάνε ξέννοιαστα, μα στ' ώμορφο σπιτάκι της Δέσπως γυναϊκες κι' άνδρες μπαινοβγαίνουν άμίλητοι, σκυφτά, σκυφτά, και λυπημένοι.

Μά τί να τρέχῃ στο χωριό κοντά τó μεσημέρι π' έλο χτυπάνε τó σήμαντρο λυπητερά;

Στῆν άσπρη του χωριού εκκλησιά τήν μαντρογυρισμένη ό κόσμος τρέχει.

Έκει ναι και τó κοιμητήρι που κάτι ξύλινοι σταυροί δείχνουν πώς είναι μνήματα.

Άνάμεσά τους χάσκει ένα μνήμα νίσκαφτο, σε λίγο φέρνουνε και τόν πεθαμένο.

Τό νιόγαμπρο και τó μικροπατέρα με θλίψη παραστέκει έλο τó χωριό για μιá στερνή στιγμή.

Τὰ δυό μικρά παιδάκια που έπαίζαν με γέλοια και χαρές εδῶ και λίγη ώρα στο χορταριασμένο άλωνι δειλά κ' εκείνα χωρίς να ξερουνε καλά-καλά, τί γίνεται πίσω, άπ' τούς άλλους στέκονται χεροπιασμένα, μα, κ' εκεί σαν βλέπουνε πώς λησμονιούνται άπ' τούς μεγάλους άρχίζουν τὰ παιγνίδια σκαλεύοντας τὰ χώματα, που ήεσαν σε λίγο να σκεπάσουν τόν πατέρα τους.

Μαλλιοτραβιέται ή Δέσπω άπάνω άπ' τó νεκρό, ματώνει με τὰ νύχια της τὰ μάγουλά της τὰ κρινάτα, στηθοκοπιέται αδιάκοπα κι' όλόγυρά της τήν λυποῦνται κι' οι περισσότεροι μιλοῦν για κείνη και τήν ώμορφοιά της και για τήν άδικιά του χάρου που της έγινε.

***

Άποκάτου σε μιá όλόγυρτη μεγάλη άμυγδαλιά, περα, μέσα στ' έλοπράσινο άμπέλι, ένα ζευγάρι κρύβεται κάτω άπ' τούς κλώνους της και ζητάει στον ήσκιο τους να όροσισθῆ, να φυλαχθῆ άπ' τó λιόπυρι του μεσημεριού.

Άδιάκοπα οι τσιτζικες πάνω άπ' τó κεφάλι τους λαλοῦν. Ό κόκκινος ό βράχος στ' άντίκρυ τους βουνο βουίζει άπ' τόν άέρα με ένα βουιτό που μοιάζει σαν να χτυπάνε τούμπανα και πίπιζες, που κάνει πολλές φορές να σταυροκοπιούνται οι χωρικοί, γιατί τó πέρνονε πώς είναι τὰ ζωτικά, οι άνεράδες, οι κυράδες τους.

Ψυχή δέν άγροικιέται γύρω τους. Άργιά και που, περα, χαμηλά στο δρόμο, τó μάτι να ξανοίξῃ κανένα διαβάτη κ' εκεί σιμά στη μυγδαλιά σ' ένα μονοπάτι θωρεῖ μόνο σιγνά τó μάτι να προβαίνῃ και να χάνεται μέσα στα βάτα με ένα σούρσιμο σιγαλό κανένα μολυντήρι.

Η ώμορφοιά άκουμπάει τó λιγερό κορμί της στη ρίζα της άμυγδαλιᾶς κι' ό νιός τήν τρώει με τὰ μάτια καθισμένος δίπλα της.

Η ώμορφοιά βαστάει στην ποδιά της ροδοκόκινα σταφύλια και μοςχάτα. Και τρώνε και οι δυό τὰ διαλεχτά σταφύλια.

ΑΙ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ

Φθάσας εις Κάϊρον ή πρώτη μου σκέψις και επιθυμία ήτο να επισκεφθώ τας πυραμίδας, ουχι όμως με σκοπούς και προθέσεις μεγάλου ιστορικού, με τόμους ολοκληρώσας παρά τὸ πλευρόν μου, με προκαταρκτικὰς μελέτας και μέτρα και σχέδια και λοιπά επιστημονικά ἐφόδια, ἀλλ' ὡς ἀπλοῦς ὁδοιπόρος να σταματήσω τὸ βῆμά μου πρὸ αὐτῶν, ν' ἀτενίσω ἐν μεγαλοῦργημα τῆς ἀνθρωπίνης ματαιοδοξίας παρελθόντων αἰώνων, να παραστῶ πρὸ τοῦ θεάματος ἐνδὸς τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, τῶν πυραμίδων, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτυπώματα, αἱ περιγραφαί, αἱ διηγήσεις περὶ τῆς ἀνεγέρσεώς των παρά τῷ Ἡρόδοτῳ και ἄλλοις, ἐξάπτουσι μὲν τὴν φαντασίαν, ἀλλ' οὐδέποτε ἰκανοποιουσι τελείως τὴν περιέργειαν ἔσον ἢ πραγματικὴ αὐτῶν θεά, καθὼς συμβαίνει και δι' ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλλα πράγματα μικρὰ ἢ μεγάλα.

Ἐπεθύμουν να πατήσω τὸ ἔδαφός των, να ἀναπνεύσω τὴν πέριξ αὐτῶν χλιαρὰν ἀτμόσφαιραν, να ἀνέλθω ἐπὶ τῶν κλιμακωτῶν αὐτῶν πλευρῶν, να καθήσω ἐπὶ τῶν βαθμίδων των, τὰς ὁποίας ὠνόμαζον ἄλλοι κρόσσας και βωμίδας κατὰ τὸν Ἡρόδοτον και ἀναχωρῶν ἐκεῖθεν ν' ἀφήσω ἕνα στεναγμόν, μίαν ἐπὶ πλέον διαμαρτυρίαν τῆς ματαίας ἡμῶν φιλοδοξίας και μεγαλοφροσύνης.

Μὲ δύο καλοὺς φίλους και συμπατριώτας, ὁ εἰς ἄλλοτε συμμαθητὴς μου και ὁ ἄλλος συγγενὴς μου, αὐτὸς σωστὸς λεβέντης, ἀνοικτόκαρδος, ἔχοντες μόνον ἐφόδιον ἐν ὄπλῳ κινητικὸν και ὀλίγας τροφάς, διεσχίζομεν ἐφ' ἀμάξης τὰς ὁδοὺς τοῦ Καίρου, διευθυνόμενοι πρὸς τὴν ἄγουσαν εἰς πυραμίδας μεγάλην λεωφόρον τὴν 4 πρῶνιν ὥραν τῆς 8 Σεπτεμβρίου. Ὁ οὐρανὸς ἦτο αἰθριώτατος. Οἱ ἀστέρες ἔλαμπον εἰσέτι και ἡ ἡμισέληνος ἐσκόρπιζε γύρω της τὰς ἀσθενεῖς της ἀκτῖνας. Ἐξερχομένων τῆς πόλεως ἡ ἀμαξία μας αἰφνης ἐσταμάτησεν. Εἰς ἀστυνομικὸς κλητῆρ ἔλαβεν ὑπὸ σημείωσιν τὸν ἀριθμὸν της και τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων ἡμῶν. Μετ' ὀλίγον διηρχόμεθα τὴν τεραστίαν κινητὴν και κιγκλιδωτὴν γέφυραν τοῦ Νείλου, τοῦ ὁποίου ἐξηπλοῦντο κάτωθεν τὰ θολὰ νερά, σχεδὸν ἀτάραχα, ἀκύμαντα, ὡς κοιμισμένα ἄνευ θορύβου και εἰσερχόμεθα οὕτως εἰς τὴν μεγάλην λεωφόρον τὴν δενδρόφυτον, ἡ ὁποία κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἦτο ἔτι πλήρης ζωῆς και κινήσεως. Ὑπὸ τὸ ἀμπίβολον φῶς τοῦ λυκαυγοῦς παρήλανον πρὸ τῆς τρεχούσης ἡμῶν ἀμάξης μακρὰι σειραὶ ξανθῶν καμήλων καταφόρτων και ὀδηγουμένων ὑπὸ Ἀράβων ὡς ἀληθῆ φαντάσματα.

Ὁ Νεῖλος, ὁ παραδοξώτερος αὐτὸς ποταμὸς τοῦ κόσμου, ὁ βασιλεὺς τῆς ἀνόμβρου και ἀκρυστάλλου χώρας τῆς Αἰγύπτου, ἦτο ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, πλημμυρίζων τὰς ἐκτεταμένας γαίας, τὰς ἐκατέρωθεν τῆς λεωφόρου, ὁμοίως ἤδη πρὸς λίμνας, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο πολλὰ μικρὰ χωρία, ἐν μέσῳ μεγάλων δένδρων και ὑψηλῶν φοινίκων.

Προχωρούσης τῆς ἀμάξης ἡμῶν αἰζνης, ὡς δαί-

μονες ἐρρίφθησαν ὀπισθὲν της κεχυρμένοι ἐκεῖ κάτωθεν τῆς ὁδοῦ πολλοὶ Βεδουῖνοι, Ἀραβες σκηνῆται, τέκνα τῆς ἐρήμου, ζητοῦντες ὅλοι ἐκεῖνοι να μᾶς χρησιμεύσωσιν ὡς ὀδηγοὶ εἰς τὰς πυραμίδας, αἱ ὁποῖαι ἤδη κατέναντι ἡμῶν ὑψοῦντο ὡς σκιαί. Ὁ ἀριθμὸς τῶν καταδιωκόντων ἡμᾶς Βεδουῖνων ἠῤῥξανεν ὀλονέν. Ὅταν κατήλθομεν τῆς ἀμάξης διὰ να ἀνέλθωμεν περὶ τὴν ἀμμόδη ἀνωφέρειαν πρὸς τὰς πυραμίδας, ἦσαν οὗτοι δεκαοκτὼ και εἰς τὴν συνοδείαν των ταύτην ἤρχοντο να προστεθῶσι και δύο κάμηλοι μετὰ τῶν ὀδηγῶν των.

Ὁ ἥλιος δὲν ἐφαίνετο ὑπὸ τῆς ομίχλης, ἥτις ἀνεπτύσσετο τὴν ὥραν ἐκείνην ἐν τῷ ὀρίζοντι και ἡ ὁποία ἀπεστέρει ἡμᾶς τοῦ ὀλοκλήρου ἐκείνου μεγαλοπρεποῦς θεάματος τῶν ἀθανάτων μνημείων, τὰς κορυφὰς τῶν ὁποίων ἐπροφθάσαμεν να ἴδωμεν προτοῦ καλυφθῶσιν ὑπὸ τῆς ομίχλης και τὰς ὁποίας μετὰ δύο, τρεῖς, ὥρας θὰ ἐπαναβλέπωμεν χρυσιζόμενας ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτῖνων. Περιήλθομεν ἐκαστὴν τῶν πυραμίδων, τὴν τεραστίαν ἐκείνην κεφαλὴν τῆς Σφιγγὸς τὴν ἐπὶ τετραγώνου βάσεως, ἐντὸς ἐσκαμμένου χώρου γύρωθεν της εἰς πολλῶν μέτρων βάθους, τὸν πλησίον αὐτῆς τάφον τοῦ Φαραῶ κατὰ τοὺς Βεδουῖνους ὀδηγοὺς μας, οἰκοδόμημα μέγα σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου βυθιζόμενον εἰς τὰς ἄμμους, ἐντὸς τοῦ ὁποίου φέρεται κατωφερὴς δρομίσκος και κατόπιν ἐπανήλθομεν εἰς τὴν πυραμίδα τὴν μεγάλην τοῦ Χέοπος. Ἐκεῖ, διὰ πλαγίας ἐπ' αὐτῆς μικρᾶς ἀνωμάλου ὁδοῦ ἀνήλθομεν μέχρι μικρᾶς τινος τετραγώνου θύρας, ἥτις δι' ἄλλης ὑπογείου ὁδοῦ φέρεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πυραμίδος.

Ὁ εἰς τῶν συντρόφων μου ἤθελεν ἐπιμόνως ν' ἀνέλθῃ μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς πυραμίδος. Ὁ δὲ ἄλλος καθησμένος ἐπὶ τινος βαθμίδος, ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου ἔπερνε ἀμανὲ ἀραβιστί, τὸν ὁποῖον συχνὰ ὅλοι ὁμοῦ οἱ πέριξ ἡμῶν Βεδουῖνοι διέκοπτον δι' ἐπιφωνημάτων χαρᾶς και ἀπολαύσεως "Α! Α! Α!

Τὸ ἄσμα τοῦ φίλου μου μοὶ ἐφάνη κατ' ἀρχὰς ἀπαίσιον, σχεδὸν βέβηλον, ἀλλὰ με ἔκαμε να γελᾶσω χωρὶς να ἔχω και πολλὴν ὄρεξιν. Ἦτο ζωηρὰ ἐκφρασις τῆς πασχούσης ἀνθρωπίνης καρδίας, τῆς ἀκορέστου, τῆς ἐγωιστικῆς τόσῳ ὅσῳ και αὐτὴ ἡ ιδέα τῆς ἀνεγέρσεως τῶν πυραμίδων, τῆς ὑπερηφάνου καρδίας τόσῳ ὅσῳ και ἀσθενοῦς!

Πόσα ἔτη! Πόσοι κόποι και ἰδρώτες, πόσα ἔξοδα, πόσαι χιλιάδες χειρῶν και μηχανῶν ἐχρειάσθησαν πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν κολοσσῶν ἐκείνων!

Ἦμην δυστυχῶς ἠναγκασμένος να τὰ περιβάλλω τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα δι' ἐνὸς βλέμματος με ὄλην τὴν φλέγουσαν ἐπιθυμίαν μου να παραμείνω πλησίον των ὥρας, ἡμέρας τινὰς, να κατέλθω ἐντὸς τῶν σκοτεινῶν των ὑπογείων, να ζητήσω και ν' ἀνεύρω ἐκ τῆς ἐρεῦνης αὐτῶν ἄγνωστα αἰσθήματα, νέας ἐμπνεύσεις.

Κατήλθομεν τῆς πυραμίδος. Ἐλαβον ἀπὸ τῆς ἄμμου μικρὰν πέτραν ἐρυθρομέλαιναν, ἐν συντριμμα ἴσως τῆς πυραμίδος εἰς ἀνάμνησιν και διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐπανήλθον μετὰ τῶν δύο συντρόφων μου εἰς τὴν ἀναμένουσαν ἡμᾶς ἀμαξάν, ἐνῶ οἱ Βεδου-

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

Νά! ξημέρωνε γελαστὴ ἡ Πρωτομαγία ντυμένη μ' ὄλη τὴν καλλονή, βουτηγμένη στὸν ἀνθόσπαρτο στολισμό της. Κι' ὅλα τὰ λουλούδια τοῦ κήπου μου ἐτοιμάζοντο να πᾶν να χαιρετήσουν τὴν Ροδωνιά τὴ βασίλισσα τῶν λουλουδιῶν. Τὰ λουλούδια μου βλέπετε εἶνε πολλὰ εὐγενικά και καταδέχονται ν' ἀναγνωρίζουν τὴν Βασίλισσά των. Ἐπρόκειτο λοιπὸν να παρουσιασθῶν σ' αὐτὴν και ἐτοιμάζον τὴν πλέον πολυτίμητη ἐνδυμασία των.

Ἡ Παπαροῦνα ἐτοιμάζοντο να φορέσῃ τὸν κοκκινόχρωμο μανδύα της, ἡ Δάλια ἐκαμάρωνε μέσα στὸ βελούδινο ντύσιμό της με τὶς μικρὰς βούλες, ἡ Γερᾶνια ἐβιάζοντο να ντυθῆ στὸν καθρέφτη, τὸ αἰματοκόκκινο μπολκάκι της. Ὁ Ὑάκινθος περνώντας ἀπὸ τὴν κατοικία τοῦ περηφάνου Λαλέ τοῦ ἐμίλησε:

—Τὶ τρέχει;

—Πᾶμε να προσφέρουμε τὰ σεβάσματά μας στὴ βασίλισσα τὴ Ροδωνιά;

—Πήγαινε, σὰν θεός, ἐγὼ δὲν ἔρχομαι.

—Δὲν ἔρχεσαι; και γιατί;

—Ἐγὼ δὲν ἀναγνωρίζω καμμιά βασίλισσα. Περιμένω και τοὺς ἄλλους φίλους να γιορτάσουμε τὴν κοινωνικὴ ἰσότητα.

Ἐμείνα ξαφνιασμένος ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄκουσμα. Τὶ συμβαίνει λοιπὸν;

Ὁ σοσιαλισμὸς ἐτρέπωσεν ἀκόμη και στ' ἄνθη μου! Καὶ ἐστάθηκα να ἴδω τὸ ἀποτέλεσμα.

Γύρω στὴ Ροδωνιά εἶχαν μαζευθῆ τὰ καλλίτερα λουλούδια και ἡ ἐξοχώτερος καλλονὴ τοῦ περιβολιοῦ μου— και ἡ βασίλισσα με χαμόγελα και γλυκύλογα ὑπεδέχτο ὅλους τοὺς θαυμαστάς της.

Σὲ μίαν ἄλλη γωνία τοῦ περιβολιοῦ, κοντὰ σὲ μίαν Ἀκακία, ἦσαν μαζευμένα καμμιά εἰκοσαριά λουλούδια. Τὸ πρόσωπό τους ἦταν σκυθρωπό, τὰ ρουχὰ τους ἄνω κάτω, και τὰ μάτια τους κιτρινασμένα ἀπὸ θυμό. Μὲ τσέφλια ἀπὸ καρῦδια και κάστανα γεμάτα δροσιὰ ἔκαμνα προσπάσεις ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς ἰσότητος, και ἔπειτα ὁ Λαλὴς, ποῦ ἐκοκορευότου γιὰ προϊστάμενος, ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸ Γαρύφαλον.

—Κύριοι!— εἶπε τὸ Γαρύφαλο— Σᾶς ἐπροσκαλέσαμεν ἔδῳ γιὰ να ἐφαρμόσουμε μίαν νέαν ἀρχὴν ποῦ ὅλος ὁ κόσμος παραδέχθηκε γιὰ σωστήν. Δὲν πρέπει πλέον να παραδεχόμεθα κανένα γιὰ Βασιλεῖα μας. Καθένας πρέπει να παρκαθῆται ἐλευθερὰ στὸ γενικὸ και κοινὸ τραπέζι. Κάτω λοιπὸν, κύριοι, τὰ προνόμια και οἱ τίτλοι (Γενικά χειροκροτήματα, ἢ μᾶλλον φυλλοκροτήματα).

—Θάνατος στοὺς πλουσίους! Θάνατος στοὺς τυράννους!

Κατόπιν ἐμίλησε τὸ ἐξοχώτατον Ζουμπολάκι:

—Γιὰ να ἐφαρμόσουμε τὴν κοινωνικὴ ἰσότητα, ποῦ ὅλος ὁ κόσμος παρεδέχθη, προτείνω ὅπως κάθε ἄνθος ἔχη ὁμοίαν δόσιν νεροῦ και λιπάσματος και ὁμοίον κομμάτι γῆς.

Τὴν πρότασιν παρεδέχθη παμψηφεί ὅλον τὸ σῶμα. Ἐγέλασα ἐγὼ και ἐσκέφθηκα με ποῖον τρόπον να ἰκανοποιήσω αὐτὸ τὸ ψήφισμα τῶν ἀνταρτῶν.

Πέρνω εἰκοσι γλάστρες πῆλινες ὅλες ὁμοῖες και φυτεύω μέσα σ' αὐτὰς ἕνα ἕνα σοσιαλιστὴν χωριστὰ, ἔπειτα

ἵνοι δὲν μᾶς ἄφινον βῆμα, πολιορκοῦντες ἡμᾶς ἤδη στενώτερον καθότι ἔπρεπε να πληρωθῶσι διὰ τοὺς μεγάλους αὐτῶν κόπους και τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν μᾶς ἔκαμον να μᾶς συνοδεύσωσιν.

Μελαγχολικοί, με τὴν καρδίαν μᾶλλον βεβαρυμένην ἢ ἐλαφρωμένην ἐκ τῆς ἐντυπώσεως τῶν πυραμίδων, κατόπιν σχεδὸν ἔριδος πρὸς τοὺς ληστὰς Βεδουῖνους, οἱ ὁποῖοι ὅλοι ἐζήτουν γρόσια και φράγκα, ἀπεχαιρετίσαμεν τὰς πυραμίδας και τὸ παρά τὸ ἄκρον τῆς λεωφόρου ἐγειρόμενον τότε ξενοδοχεῖον τὸ κλειστὸν τότε, τὸ δεχόμενον τὸν χειμῶνα τοὺς πλουσίους λόρδους κ' εὐτυχεῖς ἐπισκέπτας τῶν μνημείων ἐκείνων τῆς ἀρχαιότητος.

Μοσχολαδάς

Ο ΦΥΓΑΣ

Στὴ γῆ ρίχνει τ' ἄρματά του.

Ἄγριος φεύγει ἀπὸ τὴ μάχη
'στὸ τρελλὸ τὸ πέρασμά του
χαμπλώνουνε κ'οἱ βράχοι,
τὰ ποτάμια ξεβαθαίνουν
ξωτικά και λάμιες βγαίνουν,
'ποῦ φοβέρες ξεφθονοῦν
και παντοῦ τὸν κυνηγοῦν.

Κι' ἂν κλαράκι τὸν ἀγγιάξῃ,
μέσ' στὴ διάβα του, μαχαῖρι
τὸ θαρρεῖ ποῦ θὰ τὸν σφάζῃ
με τοῦ Χάροντα τὸ χέρι.
Νὰ 'δῆ πίσω δὲν γυρίζει
και τ' ἀγέρι ποῦ σφυρίζει
βόλι φονικὸ θαρρεῖ,
μνημα 'πίσω του τὴ γῆ.

Στέκει τώρα. Λαχανιάζει
Τ' ἀνδονιοῦ τὸ ἀργὸ τραγοῦδι
'στὴ σιγὴ τὸν ἔαφνιάζει,
κάθε γύρω του λουλουδι.
Τὸ πουλὶ 'σὰν κελαϊδαί
θαρρεῖ νηὸς πῶς ξεψυχάει
κ' αἶμα κόκκινο θαρρεῖ
κάθε λουλουδο 'στὴ γῆ.

Δὲ 'σκοτώθῃ, δὲν 'πεθαίνει,
στὴν ντροπὴ και στὴν τρομάρα.
'Ἡ ζωὴ 'ποῦ τ' ἀπομένει
θὰ γεράσῃ 'στὴν κατάρα,
'ποῦ φαρμάκι θὰ ποτίζει
ὅσες μέρες τοῦ χαρίζῃ,
'ποῦ ζητάει να ἐκδικηθῇ
τῆς Πατρίδος τὴν τιμὴ!!

ἐπότισα καθένα μ' ἓνα ποτήρι νερό καὶ τοὺς ἄφησα σὲ μίαν ἄκρη...

Ἐν τῷ μεταξύ γύρω στὴ Βασιλίσα, ἔπειτα ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἐρρίχθησαν στὸ χορὸ.

Ἐνῶ μία ὀρχήστρα ἀπὸ τζιντζίκους ἔπαιζε μουσικὴ καὶ χιλιάδες πυγολαμπίδες ἔκαμνον χρέη ἐνετικῶν φανῶν, τὸ φεγγάρι, γλυκῦφωτη λαμπάδα, ἐφώτιζε τὰ κομψὰ καὶ χρυσὰ ζεύγη ποῦ ἐχόρευαν βάλς καὶ μαζοῦρες. Ὁ Κάκτος ἐχόρευε μὲ τὴ Γαρδένια, τὸ Ἡλιοτρόπιον ἔκανε ἓνα γῦρο στὶς κανδριλιές μὲ τὴν Α. Μ. τὴν Βασιλίσαν. ὁ δεῖλός μενεξῆς ἐβολτάριζε μὲ τὴν περιφανῆ Καμελία. Στὰ χαράγματα ἐχωρίσθησαν ἢ ντάμες καὶ καθβαλιέροι καὶ στὸ δρόμο ποῦ ἐγύριζαν ἐσταμάτησαν γιὰ νὰ κутτάξουν ἓνα παρᾶξενο θέαμα...

* *

Μέσα στὶς εἴκοσι γλάστρες ἐφαίνοντο τὰ κχαστρεφτικὰ ἀποτελέσματα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τὰ πλέον χαριτωμένα λούλουδα ἐδίψων γιὰ νερό κι' ἔγερναν τὸ κεφάλι τους κουρασμένο καὶ τὰ φύλλα μαραμμένα, θλιβερά θύματα τοῦ σοσιαλισμοῦ των. Τὰ δυνατώτερα λούλουδα κλεισμένα μέσα σὲ μικρὸ χῶρο, πνιγμένα, στενοχωρημένα, ζητοῦντα τοῦ κάκου νερό καὶ χῶμα, ἐπέβαιναν μὲ ἀργὸ θάνατο.

Τὸ ζουμπουλάκι καὶ τὸ Γαρυφαλο, οἱ ρήτορες τῆς χθῆς, μὲ τὸν ἀργὸ θάνατό τους ἔρριχναν φλογερὲς ματιὲς μίσους.

—Τὰ φτωχὰ — ἐφώναζεν ἡ Μανόλια λυπημένη ἀπὸ τὸ θλιβερὸ θέαμα.

—Εἶνε μούτρα ποῦ δὲν ἀξίζουσι λύπησι—ἐπαρატήρησε τὸ περήφανο Ἡλιοτρόπιον.

—Ἄς χαιρώμεθα τὴ Ζωὴ—ἐσυμπέρανε ἡ Γερᾶνια, δίνοντας ἓνα φιλὶ στὰ πέταλα τοῦ ἀγαπημένου της μενεξῆ.

Καὶ σ' αὐτὴ τὴ στιγμή τῆς διαχύσεως ἐνόμισα καλὸ νὰ κλείσω τὸ παραθύρι μου....

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ).

O. Fava.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Ἄνεκαλύφθη τρόπος διὰ τοῦ ὁποίου ἡμπορεῖ νὰ ἀσπρίσουν καὶ οἱ ἀράπηδες. Εἶνε γεγονός καὶ βασιζέται εἰς ἐπιστημονικώτατον λόγον. Ἐνας μαῦρος ἀπὸ τὸ Σουδάν, ὀδηγηθεὶς εἰς τὴν Βιέννην, προσεβλήθη τὸ παρελθὸν φθινόπωρον ὑπὸ νευρικῆς νόσου. Ὁ ἰατρὸς ὅστις ἐκλήθη πρὸς θεραπείαν τοῦ ἐφήρμοσεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἠλεκτροθεραπείαν. Ὁ μαῦρος, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀνέκτησε τὴν υγίαν του, ἀλλὰ μετὰ τεσσάρων μηνῶν θεραπείαν τὸ δέρμα του ἔγεινε τόσον λευκόν, ὥστε τῶρα δὲν διακρίνεται ἀπὸ Εὐρωπαίον. Τὸ περιστατικὸν αὐτὸ εἴληκε τὸ ἐνδιαφέρον ὅλων τῶν ἐπιστημόνων, οἱ ὅποιοι συνεπέραναν ὅτι κάθε μαῦρος ἡμπορεῖ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ νὰ γείνη ἄσπρος.

Κεῖμηλιος μερίστης σπανιότητος ἀπέκτησεν ὁ Ἰταλὸς διδάχος. Κατὰ τὸ τελευταῖον του ταξείδιον εἰς τὴν Παλαιστίνην, ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ἐπισκεφθεὶς εἰς ἓν μικρὸν χωρίον τῆς Ἱερουσαλήμ, ἓνα γέροντα Ἰταλόν, φημιζόμενον διὰ τὰς ἀρχαιολογικὰς συλλογὰς του, τοῦ ἐζήτησε νὰ τοῦ ἀγοράσῃ ἀντὶ μεγάλου ποσοῦ ἓν νόμισμα πιθανῶς μοναδικόν, ἐποχῆς τοῦ πρώτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος. Τὸ νόμισμα αὐτὸ παριστᾷ τὸν Χριστὸν μὲ τὴν ἐξῆς ἐξῆς ἐβραϊκὴν ἐπιγραφήν: «Ὁ Μεσσίας βασιλεὺς θὰ φέρῃ τὴν εἰρήνην». Μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, πιστεύοντες ὅτι ὁ Σωτὴρ θὰ γείνη βασιλεὺς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἔκοψαν νομίσματα διὰ νὰ τὰ θέσουν εἰς κυκλοφορίαν τὴν ἡμέραν τῆς ἀναρχήσεώς του. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ νομίσματος, τὸ ὁποῖον ὁ ἐν λόγῳ Ἰταλὸς ἠρνήθη εἰς τὸν Γουλιέλμον διὰ νὰ τὸ προσφέρουσι εἰς τὸν διάδοχον τῆς Ἰταλίας, γνωστὸν συλλέκτην ἀρχαίων νομισμάτων.

Κάποιος Γάλλος ὠρολογιοποιὸς τῆς Γενεύης ἐσκέφθη νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν φωνογράφον ἀντὶ τοῦ συνήθους κτυπήματος τῶν ὠρολογίων τοῦ τοίχου. Ἀντὶ νὰ κτυπᾷ τὰς ὥρας καὶ τὰς μισάς,

ὁ φωνογράφος αὐτὸς τὰς λέγει, σὰν ἄνθρωπος, μὲ μίαν φωνὴν μηχανικὴν ἀλλόκοτον, ὑπερφυσικὴν. Ἐνας ταξειδιώτης ὅμως ἔλαβε δυσάρεστον πείραν αὐτῆς τῆς νέας ἐφευρέσεως. Κατόφθησεν εἰς ἓνα ξενοδοχεῖον τῆς Γενεύης, ἔχον τοιαῦτα ὠρολόγια. Ἄλλ' οἱ ξενοδοχοὶ ἐλησμόνησαν νὰ τὸν εἰδοποιήσουν. Ἐβλεπε λοιπὸν τὸ ζυπητηριὸν εἰς τὴν ὥραν ὅπου ἤθελε καὶ ἔπασσε κι' ἐκοιμήθη. Τὴν ὠρισμένην ὥραν, μίᾳ φωνῇ μυστηριώδους τοῦ φωνάζει ἀπὸ πάνω του: «Ἐπτά ἡ ὥρα! σηκωθῆτε! Τίχ, τίχ, τίχ, τίχ κλπ». Καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον ἐπανάλαβεν: «Ἐπτά ἡ ὥρα! σηκωθῆτε! τίχ τίχ, τίχ τίχ κλπ.» Ἐντρομος ὁ ταξειδιώτης πετάγεται ἐπάνω καὶ ἔκαμεν ἀρκετὴν ὥραν ἕως ὅτου συνέληθ' ἐννοήσῃ τι συνέβαινε.

Ὁ Βέρνις ὁ ὁποῖος, ἀφ' οὔτου ἀπέθανεν ἡ σύζυγός του, ζῆ ἐν τῇ μεγαλειτέρᾳ ἀπομονώσει, ἐδημοσίευσεν ἐπιστολὴν, διὰ τῆς ὁποίας κόπτει ἅπασι διὰ παντὸς τὸν βῆχ' αἰς τὴν διάρῃαν σπερμολογήματα τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι κάθε λίγο ἀγγέλλουν καὶ ἓνα νέον ἔργον του. «Ὅλα ὅσα ἐλέχθησαν γράφει, περὶ νέου μουσικοῦ ἔργου μου, εἶνε ἐντελῶς ψευδῆ. Ἀπὸ τοῦ «Φάλσταφ» μου δὲν ἔγραψα πλέον ἄλλο μελοδράμα, οὔτε θὰ γράψω. Ἐτελείωσε πλέον ὁ προσωρισμὸς μου ἐδῶ κάτω. Μετὰ 72 ἐτῶν βιωτικὴν δρᾶσιν νομιζῶ ὅτι ἀπέκτησα τὸ δικαίωμα νὰ ζήσω ἡσυχος καὶ ὀλίγα ἔτη, τὰ ὁποῖα μοῦ μένουσι νὰ διανύσω ἀκόμη. Ἡσυχία καὶ ἀνάπαυσις—ἔστω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς εἶνε ὁ μόνος πόθος μου καὶ νομιζῶ ὅτι αὐτὸς ὁ πόθος μου δὲν θὰ μοὶ καταγνοσθῇ ὡς μεγάλη ἀπαίτησις».

Νέον σύστημα τηλεγραφικῆς

Ὁ ἐν Βουδεπέστη γενικὸς διευθυντὴς τῆς ἠλεκτρικῆς εταιρίας ἀνεκοίνωσε νέον σύστημα ταχείας τηλεγραφικῆς μεθόδου ἐφευρεθῆν ὑπὸ τῶν Πολλάχ καὶ Βιράχ, διὰ τοῦ ὁποίου εἶνε δυνατόν τὰ μεταβιβασθῆν 100 χιλ. λέξεις εἰς μίαν ὥραν. Τὰ γενομένα πειράματα ἐπὶ τηλεγραφικῆς γραμμῆς 600 χιλ. μήκους ἐπίτηδες ἐνοικιασθείσης ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἀπέδειξαν ὅτι καὶ πλέον 100,000 λέξεων εἶνε δυνατὴ ἡ μεταβίβασις εἰς μίαν ὥραν. Πρέπει ὅμως ὅπως γίνῃ τοῦτο κατορθωτόν, τὰ πρὸς μεταβίβασιν τηλεγραφικὰ νὰ τρυπηθῶσι προηγουμένως ἐπὶ ταινιῶν χάρτου, συμφώνως πρὸς τὸ τηλεγραφικὸν ἀλφάβητον τοῦ Μόρς. Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις ἡ τιμὴ τῶν μακρῶν τηλεγραφημάτων θὰ ἠλαττοῦτο κατὰ 25 ο/ο ἔλαττον τὴς σημερινῆς τιμῆς.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐξεδόθη ἐκ τοῦ ἐν Βερολίνῳ μεγάλου ἐκδοτικοῦ καταστήματος τοῦ Otto Liebmann ὁ δεύτερος τόμος τῆς «Ποινικῆς Νομοθεσίας ἐν συγκριτικῇ ἐκθέσει» (La législation pénale Comparée), τοῦ σπουδαιοτάτου ἐπιστημονικοῦ τούτου ἔργου, ὅπερ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ περικλεοῦς γερμανοῦ Ποινικολόγου Franz von Liszt συντάσσεται παρὰ διαφόρων ἐπιστημόνων ἐξ ἁπασῶν τῶν χωρῶν τῆς ὑψηλῆς καὶ δημοσιεύεται εἰς τρεῖς γλώσσας, τὴν Γερμανικὴν, τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Ἰσπανικὴν. Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ τόμῳ ἔχει ἐπεξεργασθῆ τὸ εἰς τὸν ἑλληνικὸν Ποινικὸν Νόμον ἀφορῶν μέρος ὁ ἐνταῦθα δικηγόρος κ. Κωνσταντῖνος Α. Κυπριαδῆς.

Πρακτικαὶ ὁδηγίαι. — Κατὰ τοῦ περονεοσπόρου ὑπὸ τοῦ φίλου καὶ συνεργάτου μας κ. Ἄλ. Ν. Γεωργακοπούλου ἐδημοσιεύθησαν ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει δαπάνης τοῦ Ἀθηναϊκοῦ συλλόγου ὅπως διανεμηθῶσι δωρεὰν εἰς τοὺς ἀμπελοουργοὺς τῶν χωρίων τῆς Ἀττικῆς. Τὸ ἡμέτερον περιοδικὸν δύναται νὰ ὑπερφηανεύηται διὰ τὴν ἐκτίμησιν ταύτην τοῦ ἄνω συλλόγου πρὸς τὸ ἔργον τοῦ φιλοπόνου ἐπιστήμονος κ. Γεωργακοπούλου, ἀφοῦ τὰ κύρια μέρη τῆς παρούσης μελέτης ἐδημοσιεύθησαν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῶν στηλῶν αὐτοῦ.

Εἰς τὰ γραφεῖά μας εὐρίσκονται τὰ ἐξῆς ἔργα τοῦ ποιητοῦ καὶ συνεργάτου μας κ. Χρ. Βαρλέντη «Σύννεφα»—«Φλόγες»—«Φῶτα καὶ Σκιᾶς» ἡ τρίτη αὐτῆ συλλογὴ περατομένη ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Ἐξαιρετικῶς διὰ τοὺς συνδρομητὰς καὶ θηλομεν ἀποστέλλει εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας ν' ἀποκτήσωσι ταῦτα ὅλα ὁμοῦ ἀντὶ 3 δραχ. προπληρωτέων.

Ὅσοι τῶν συνδρομητῶν μας ἐν τῷ ἐξωτερικῷ δὲν λαμβάνουσι τακτικῶς τὸ φύλλον παρακαλοῦνται νὰ μᾶς εἰδοποιήσωσι τοῦτο ἐγκαίρως.

Τύποις «Νομικῆς»